

श्री.प्रविण परदेशी, भा.प्र.से. (से.नि.) यांची
“मा.मुख्यमंत्री यांचे मुख्य आर्थिक सल्लागार” या
पदावर पदसिद्ध नियुक्ती करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

सामान्य प्रशासन विभाग,

शासन निर्णय क्र.एमआयएन-१२२५/ प्र.क्र.११४/ मंआस्था-१

मंत्रालय, मुख्य इमारत, २ रा मजला, मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय, मुंबई- ४०००३२.

दिनांक :- १२ एप्रिल, २०२५

प्रस्तावना :-

महाराष्ट्र राज्य हे आर्थिक उत्पादन, औद्योगिकीकरण आणि वित्तीय सेवा क्षेत्रांमध्ये देशात नेहमीच आघाडीवर राहिलेले आहे. महाराष्ट्राचे सकल राज्य उत्पन्न (GSDP) सुमारे ५०० बिलियन अमेरिकन डॉलर इतके असून ते देशाच्या सकल उत्पन्नाच्या (GDP) सुमारे १४ % इतके आहे. उत्पादन, शेती आणि सेवा या क्षेत्रांमध्ये राज्याचे अत्यंत महत्वाचे योगदान आहे. राज्यास सर्वात जास्त परदेशी थेट गुंतवणूक (FDI) प्राप्त होत असून जागतिक गुंतवणूकदार राज्यास गुंतवणुकीसाठी प्राधान्य देत आहेत.

राज्याने वित्त, उद्योग, नियोजन, कृषी, श्रम, इत्यादी विभागांत लक्षणीय कौशल्य साध्य केलेले असले तरी मुख्यमंत्री सचिवालयास वास्तववादी वित्तीय सल्ला व सर्वसमावेशक मार्गदर्शन करू शकेल अशी एककेंद्री उच्चस्तरीय वित्तीय सल्लागार यंत्रणा असणे गरजेचे झालेले आहे. अशा यंत्रणेमुळे व्यापार व व्यवसाय क्षेत्रात होणाऱ्या संरचनात्मक घडामोडींचा वेध घेणे, भविष्यातील करावयाचे धोरणात्मक बदल सुचवणे व राज्याच्या आर्थिक क्षमतेचा पूर्ण क्षमतेने वापर करणे शक्य होणार आहे.

केंद्र शासनामध्ये मुख्य आर्थिक सल्लागार (Chief Economic Advisor) हे राष्ट्रीय आर्थिक धोरण ठरवण्यात महत्त्वपूर्ण भूमिका बजावत आहेत. राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय स्तरावरील सर्वोत्तम पद्धतींचे अनुकरण करण्याच्या दृष्टीने राज्यातही माहितीवर आधारित (data-driven) धोरण निश्चिती बळकट करण्यासाठी मा. मुख्यमंत्री यांच्यासाठी मुख्य आर्थिक सल्लागाराची नियुक्ती करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. त्यानुसार शासनाने पुढीलप्रमाणे निर्णय घेतला आहे.

शासन निर्णय :-

१) श्री. प्रविण परदेशी, भा.प्र.से. (से.नि.) (सध्या महाराष्ट्र इन्स्टिट्यूशन फॉर ट्रान्सफॉर्मेशन (MITRA) या संस्थेचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी या पदावर कार्यरत) यांची मा. मुख्यमंत्री यांना आर्थिक, वित्तीय आणि विकासात्मक धोरणांच्या अनुषंगाने सल्ला देण्यासाठी मा. मुख्यमंत्री यांचे मुख्य आर्थिक सल्लागार हे पद निर्माण

करुन त्या पदावर नियुक्ती करण्यात येत आहे. सदर अधिकारी मा. मुख्यमंत्री महोदयांना थेट अहवाल सादर करतील.

२) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, महाराष्ट्र इन्स्टिट्यूशन फॉर ट्रान्सफॉर्मेशन (MITRA) हे मा. मुख्यमंत्री यांचे पदसिद्ध मुख्य आर्थिक सल्लागार म्हणून कार्यभार सांभाळतील.

३) सदर पदाचा दर्जा महाराष्ट्र शासनाच्या राज्यमंत्री या पदाशी समकक्ष राहील.

४) सदर पदास सहायक यंत्रणा म्हणून महाराष्ट्र इन्स्टिट्यूशन फॉर ट्रान्सफॉर्मेशन (MITRA) या संस्थेतर्गत आर्थिक सल्लागार कक्ष स्थापन करण्यात येईल व त्यासाठी कंत्राटी व प्रतिनियुक्तीने आवश्यक अधिकारी/ कर्मचारी वर्ग नियुक्त करण्यात येईल.

५) सदर पदास मानधन व राजशिष्टाचार मा. राज्यमंत्री यांना अनुज्ञेय असल्याप्रमाणे राहील.

६) सदर पदाचे प्रशासकीय कार्यालय महाराष्ट्र इन्स्टिट्यूशन फॉर ट्रान्सफॉर्मेशन (MITRA) हे राहील.

७) हे पद विद्यमान मुख्यमंत्री महोदयांच्या कार्यकाळापर्यंतच अस्तित्वात राहील.

८) मा. मुख्यमंत्री यांच्याकडून या पदावर स्वतंत्र व्यक्तीची नियुक्ती झाल्यास त्या व्यक्तीस शासन व मा. मुख्यमंत्री यांच्या अनुमतीने या पदाशी संबंधित दर्जा व जबाबदाऱ्या लागू होतील.

९) मा. मुख्यमंत्री यांचे मुख्य आर्थिक सल्लागार हे अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय व महाराष्ट्र रिमोट सेंसिंग ॲप्लिकेशन सेन्टर (MRSAC) या सारख्या माहिती संकलित करणाऱ्या संस्थांचे नेतृत्व करुन डेटा-आधारित प्रशासकीय संरचना तयार करतील.

१०) मा. मुख्यमंत्री यांचे मुख्य आर्थिक सल्लागार या पदाची कर्तव्ये व जबाबदाऱ्या पुढीलप्रमाणे असतील -

१०.१ धोरणात्मक आर्थिक सल्लागार

- राज्याचे दीर्घकालीन आर्थिक धोरण (उदा. Vision २०४७) तयार करणे व विकासाच्या वाढीची रणनीति निश्चित करणे.
- करप्रणाली, कामगार, जमीन, राज्यकोषिय धोरण या अनुषंगाने सल्ला देणे व नियमनाचा ढाचा तयार करणे.
- मा. मुख्यमंत्री महोदयांच्या वतीने मा. मंत्रिमंडळास राज्याच्या वित्तीय स्थितीचा त्रैमासिक अहवाल सादर करणे.
- वित्तीय भार व वित्तीय बाबींचा अंतर्भाव असलेले वित्त विभागाचे धोरणात्मक प्रस्ताव मा. मंत्रिमंडळास सादर करताना उपस्थित राहून सल्ला देणे.

१०.२ धोरण निश्चिती व मूल्यमापन

- महत्त्वाचे वित्तीय बदल, औद्योगिक व कृषिविषयक धोरण या अनुषंगाने मा. मंत्रिमंडळास सादर होणाऱ्या प्रस्तावांपैकी मा. मुख्यमंत्री महोदयांनी सुचीत केलेल्या प्रस्तावांचे वित्तीय दृष्टीकोनातून मूल्यांकन करणे.
- ईलेक्ट्रीक व्हेईकल (EV), सूक्ष्म, लघु व मध्यम उद्योग (MSMEs), ग्रीन एनर्जी, लॉजिस्टीक यांसारख्या क्षेत्रांसाठी प्रोत्साहनात्मक संरचना तयार करताना सहाय्य करणे.

१०.३ मा. मुख्यमंत्री महोदयांचे विशेष उपक्रम व त्यांनी ठरवून दिलेले प्राथम्य

- मा. मुख्यमंत्री महोदयांनी निश्चित केलेले व प्राथम्य दिलेले उपक्रम जसे की, जिल्हा सकल उत्पन्न उपक्रम (District GDP initiative), सीमावर्ती भाग विकास धोरण, इत्यादी धोरणांची निश्चिती करणे व देखरेख करणे.

- ब) निती आयोगाने (NITI) चालू केलेल्या प्रमुख उपक्रमांचे (उदा. Urban Growth Hubs. District Strategic Plans, etc.) समन्वयन व देखरेख करणे.
- क) मा. मुख्यमंत्री महोदयांच्या निदेशांनुसार, त्यांना आवश्यक प्रगती अहवाल सादर करण्यासाठी, संबंधित अधिकाऱ्यांच्या बैठका आयोजित करणे.

१०.४ राजकोषिय व अर्थसंकल्पीय बाबींचे विश्लेषण

- अ) वित्त विभागास पुराव्यावर आधारित अर्थसंकल्पिय अंदाजपत्रक रणनीती तयार करण्यात मदत करणे.
- ब) प्राधान्य क्षेत्रांना सुयोग्य संसाधनांचे वाटप सुचवणे.

१०.५. विविध शासनांमधील तसेच आंतरराष्ट्रीय वित्तीय संस्था यांच्याशी समन्वय साधणे

- अ) निती आयोग (NITI), रिझर्व बँक ऑफ इंडिया (RBI), केंद्रीय वित्त मंत्रालय, केंद्रीय आर्थिक व्यवहार विभाग व केंद्र शासनाच्या इतर यंत्रणांसोबत सुसंवाद राखणे.
- ब) जागतिक बँक (World Bank), एशियन डेव्हलपमेंट बँक (ADB), युनायटेड नॅशनल डेव्हलपमेंट प्रोग्राम (UNDP). इत्यादी सारख्या आंतरराष्ट्रीय वित्तीय संस्थांच्या सहभागातून विविध क्षेत्रात राबवावयाच्या प्रकल्पांच्या अनुषंगाने पुढाकार घेणे व समन्वयन करणे.
- क) आंतरराष्ट्रीय स्तरांवरील वैचारीक संस्था (Think Tanks), तसेच विविध क्षेत्रातील माहिती व ज्ञान यासंबंधीत संस्था (Knowledge Institutions) यांच्याशी समन्वय साधणे.

१०.६. आर्थिक निर्देशकांचे निरीक्षण व विश्लेषण

- अ) मुख्यमंत्री कार्यालयासाठी विद्यमान आर्थिक स्थिती दर्शविणारा डॅशबोर्ड विकसित करणे.
- ब) असंघटीत अर्थव्यवस्था व आवश्यक पायाभूत सुविधांमधील कमतरता शोधण्यासाठी माहिती प्रणाली तसेच उपग्रह आधारीत विश्लेषण प्रणालीचा वापर करणे.

१०.७ माहिती (Data) आधारित सुप्रशासन

- अ) महाराष्ट्र इन्स्टिट्यूशन फॉर ट्रान्सफॉर्मेशन (MITRA), डेटा इनस्क्रिप्शन स्टँडर्ड (DES), महाराष्ट्र रिमोट सेन्सिंग ॲप्लीकेशन सेंटर (MRSAC) यांच्या सहयोगातून माहिती परिसंस्था (Data Ecosystems) तयार करणे,
- ब) सुयोग्य धोरण निर्मितीसाठी प्रशासकीय व सांख्यिकीय माहितीचे समन्वयन करण्यासाठी मार्गदर्शन करणे.
- क) कृत्रिम बुद्धिमत्ता (AI/ML) यांचा भविष्यातील अंदाज वर्तविणे, भविष्यातील ध्येय निश्चित करणे व सार्वजनिक सेवा वितरण सुधारणा यासाठी वापर करण्यास प्रोत्साहन देणे.

१०.८ गुंतवणूकीस प्रोत्साहन आणि खाजगी क्षेत्राचा सहभाग वाढविणे

- अ) औद्योगिक प्रोत्साहन व स्पेशल इकॉनॉमिक झोन्स (SEZ) धोरणांसहित गुंतवणूक प्रोत्साहन धोरण निश्चित करताना माहिती पुरविणे.
- ब) व्यवसाय सुलभतेतील अडथळे शोधणे आणि ते दूर करण्यासाठी उपाययोजना सुचवणे.
- क) राज्य शासन व उद्योजकांच्या परिसंस्था (जसे, CII, FICCI, Startups) यांच्यातील सुसंवाद सुलभ करणे.

१०.९ ज्ञान/ माहिती व्यवस्थापन व क्षमता बांधणी (Knowledge Management & Capacity Building)

- अ) महाराष्ट्र इन्स्टिट्यूशन फॉर ट्रान्सफॉर्मेशन (MITRA) व अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय यांच्या सहाय्यातून रोजगार, महागाई, व्यापार, इत्यादी विषयांच्या अनुषंगाने अभ्यासगट आणि आर्थिक कार्यगट तयार करण्यास प्रोत्साहन देणे.
- ब) विविध विषयातील तज्ञ व माहितीगार यांच्यासह गोलमेज बैठका, व्याख्याने व धोरणविषयक प्रयोगशाळा आयोजित करणे.
- क) राज्य शासकीय परिसंस्थेमध्ये तरुण अर्थतज्ज्ञ व विश्लेषकांना मार्गदर्शन करणे.

१०.१० संकटकालीन व्यवस्थापन व भविष्यातील नियोजन

- अ) महसूली घट, कर्ज वितरणातील ताण, विविध क्षेत्रातील मंदी, इत्यादींच्या अनुषंगाने भविष्यकालिन विविध प्रकारच्या परिस्थितीस अनुसरून करावयाच्या विविध उपाययोजनांचे पर्याय तयार करणे.

११. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२५०४१२१८२२३८२४०७ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(दे. सां. भगुरे)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

- १) मा.राज्यपाल यांचे प्रधान सचिव
- २) मा.मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव
- ३) मा.उप मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव/सचिव
- ४) मा.मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन
- ५) अपर मुख्य सचिव (सेवा), सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- ६) अपर मुख्य सचिव (वित्त), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- ७) अपर मुख्य सचिव, नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- ८) श्री.प्रविण परदेशी, भा.प्र.से. (से.नि.)
- ९) अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,
- १०) निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई.
- ११) कक्ष अधिकारी, सामान्य प्रशासन विभाग/मंआस्था-३ (का.२१ (रोख शाखा) (३ प्रती)
- १२) कक्ष अधिकारी, सामान्य प्रशासन विभाग/का.भा.प्र.से.-१०, मंआस्था-२, मंत्रालय, मुंबई.
- १३) निवड नस्ती (मंआस्था-३)

मा. मुख्यमंत्री यांना आर्थिक, वित्तीय आणि विकासात्मक धोरणांच्या अनुषंगाने सल्ला देण्यासाठी, राज्यमंत्री पदाचा दर्जा असलेले, “मा. मुख्यमंत्री यांचे मुख्य आर्थिक सल्लागार” हे पद निर्माण करण्यास शासन मंजूरी देण्यात येत आहे. तसेच सदर “मा. मुख्यमंत्री यांचे मुख्य आर्थिक सल्लागार” या पदावर महाराष्ट्र इन्स्टिट्यूशन फॉर ट्रान्सफॉर्मेशन -मित्र या संस्थेचे सध्याचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी श्री.प्रविण परदेशी, भा.प्र.से. (से.नि.) यांची नियुक्ती करण्यात येत आहे. मा. मुख्यमंत्री यांचे मुख्य आर्थिक सल्लागार अधिकारी मा. मुख्यमंत्री यांना थेट अहवाल सादर करतील व ते आर्थिक, वित्तीय आणि विकासात्मक धोरणांच्या अनुषंगाने प्रमुख सल्लागार म्हणून काम करतील.

आ) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, महाराष्ट्र इन्स्टिट्यूशन फॉर ट्रान्सफॉर्मेशन-मित्र हे मा. मुख्यमंत्री यांचे पदसिद्ध मुख्य आर्थिक सल्लागार म्हणून कार्यभार सांभाळतील.

इ) मा. मुख्यमंत्री यांच्याकडून या पदावर स्वतंत्र व्यक्तीची नियुक्ती झाल्यास त्या व्यक्तीस शासन व मा. मुख्यमंत्री यांच्या अनुमतीने या पदाशी संबंधित दर्जा व जबाबदाऱ्या लागू होतील.

ई) मा. मुख्यमंत्री यांचे मुख्य आर्थिक सल्लागार हे अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय व महाराष्ट्र रिमोट सेंसिंग ॲप्लिकेशन सेन्टर (MRSAC) या सारख्या माहिती संकलित करणाऱ्या संस्थांचे नेतृत्व करून डेटा-आधारित प्रशासकीय संरचना तयार करतील.

संरचना :-

पदनाम	मा. मुख्यमंत्री यांचे मुख्य आर्थिक सल्लागार
कार्यकाळ	विद्यमान मुख्यमंत्री महोदयांचा कार्यकाळ संपेपर्यंत
अहवाल	मा. मुख्यमंत्री यांना थेट
पदसिद्ध नियुक्ती	मुख्य कार्यकारी अधिकारी, महाराष्ट्र इन्स्टिट्युशन फॉर ट्रान्सफॉर्मेशन - मित्र हे मा. मुख्यमंत्री यांचे पदसिद्ध मुख्य आर्थिक सल्लागार म्हणून काम पाहतील
दर्जा	महाराष्ट्र शासनाच्या राज्यमंत्री या पदाशी समकक्ष
सहाय्यक यंत्रणा	महाराष्ट्र इन्स्टिट्युशन फॉर ट्रान्सफॉर्मेशन - मित्र या संस्थेतर्गत आर्थिक सल्लागार कक्ष स्थापन करण्यात येईल व त्यासाठी कंत्राटी व प्रतिनियुक्तीने आवश्यक अधिकारी/कर्मचारी वर्ग नियुक्त करण्यात येईल.
मानधन व राजशिष्टाचार	मा. राज्यमंत्री यांना अनुज्ञेय असल्याप्रमाणे
प्रशासकीय कार्यालय	महाराष्ट्र इन्स्टिट्युशन फॉर ट्रान्सफॉर्मेशन - मित्र